

prof. dr hab. Ewa Stańczyk – Hugiet

Recenzja

rozprawy doktorskiej pt.: *Rola regulatora w kształtowaniu relacji kooperacyjnych na polskim rynku telekomunikacyjnym*, której autorem jest mgr Marcin Cichy przygotowanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Agnieszki Zakrzewskiej-Bielawskiej (promotor) oraz dr hab. Anny Waleckiej, prof. PŁ (promotor pomocniczy)

Podstawę formalną sporządzenia recenzji stanowi pismo Przewodniczącego Rady ds. Stopni Naukowych prof. dr. hab. Jacka Otto z dnia 30 marca 2022.

Rozprawę doktorską wraz z dokumentacją odebrałam w dniu 27 kwietnia 2022.

Niniejsza opinia dotycząca rozprawy doktorskiej przeprowadzona została w oparciu o art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.).

Przewód doktorski prowadzony jest w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu.

Zgodnie z przywołaną podstawą prawną przedmiotem oceny jest to, czy rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, czy wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej oraz ocena posiadania przez Kandydata umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej

Przedstawiona rozprawa pt. *Rola regulatora w kształtowaniu relacji kooperacyjnych na polskim rynku telekomunikacyjnym* liczy 341 stron, z czego 271 stron tekstu właściwego ujętego w postaci czterech rozdziałów i w mojej opinii **spełnia ustawowo określone wymagania**.

Wydział Zarządzania

Podstawą oceny rozprawy doktorskiej, której Autorem jest mgr Marcin Cichy, są w szczególności następujące kryteria: problem badawczy, cel pracy, metodyka badań, źródła materiałów, osiągnięcia badawcze wykazane w recenzowanej pracy, wnioski z badań i ich przydatność dla praktyki i teorii stanowiące podstawę sformułowania wniosku dotyczącego oryginalności rozwiązania problemu naukowego oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Uwagi szczegółowe

Podjęte w opiniowanej rozprawie doktorskiej zagadnienia związane z relacjami kooperacji z perspektywy działań regulatora na rynku telekomunikacyjnym uważam za niezwykle aktualne nie tylko w świetle praktyki, ale także z punktu widzenia prowadzonych badań naukowych. Badania kooperacji są dzisiaj już dość bogate. Niemniej uwarunkowania kontekstowe - sektorowe znacząco wnoszą walor poznawczy prowadzonych badań. Z tych względów podjęty temat badań uważam za ważny i jednocześnie aktualny oraz tworzący obszar do dalszych badań i dociekań naukowych.

Treści rozprawy zostały ujęte w cztery rozdziały. I w generalnej ocenie można stwierdzić, że konstrukcja i układ pracy jest poprawny. Recenzowana rozprawa wychodzi od analizy piśmiennictwa związanego z relacjami kooperacji.

Odnosząc się do kwestii szczegółowych, niejasne jest dla mnie dlaczego kwestie metodyczne, w tym w szczególności systematycznego przeglądu zlokalizowano w rozdziale 3 podczas, gdy już rozdział 1 podnosi kwestie kooperacji i można zadać sobie pytanie (odnośnie treści rozdziału 1) w jaki sposób Autor dobrał te treści i badaczy, by ten kontekst kooperacji przedstawić. Niezręczne jest w tej części chyba posłużenie się sformułowaniem 'powszechna definicja'. Taka bowiem konstrukcja słowna jest raczej nauce obca. Rozdział 1 zawiera omówienia kooperacji oraz cech tego konstruktu. Uwagę także poświęcono typom relacji kooperacyjnych oraz determinantom kooperacji. W tym ostatnim aspekcie znajdujemy odwołania do kwestii regulacji rynkowych, co stanowi poznawcze przejście do zagadnień zawartych w tytule rozprawy. W ostatniej części rozdziału 1 Autor koncentruje uwagę na oczekiwaniach i obawach podmiotów kooperujących (chyba lepiej używać sformułowania

Wydział Zarządzania

pozostających w relacji kooperacji). Kategoria oczekiwań czy obaw wydaje się nie być tutaj właściwie użyta. Raczej chodzi o potencjalne korzyści czy koszty, które jak zakładam, Autor sprowadza do kategorii sukcesu i porażki. I choć zamieszczone są krótkie wyjaśnienia w tym zakresie wiążące oczekiwania z korzyściami, a obawy z zagrożeniami to jednak w mojej opinii nie są wystarczająco przekonujące. Może rzeczywiście kategoria ryzyka byłaby tutaj właściwa.

Na podkreślenie jednak zasługuje ilustrowanie rozważań zebranych w tabeli definicjami czy też typologiami relacji.

Podsumowując, lektura rozdziału 1 pozwala na stwierdzenie, że rozprawa spełnia przesłankę ustawową wykazywania się **ogólną wiedzą teoretyczną w dyscyplinie naukowej**. Potwierdza to także treść rozdziału 3 sekcja 2.

Z kolei rozdział 2 przybliżyła sektor stanowiący teren prowadzonych badań, których wyniki przedstawiono w dysertacji. Lektura tej części zaświadcza o dobrej znajomości sektora, właściwym doborze treści, co nie zawsze ma miejsce, gdy Autor korzysta/ma dostęp do wielu danych. Z przeglądu systematycznego badań kooperacji na rynku telekomunikacyjnym 11 publikacji dotyczyło rynku krajowego, co w sumie nie jest jakimś zaskoczeniem w sensie liczby publikacji, stąd niejasne sformułowania 'jedynie' w odniesieniu do tej liczby.

Przyjęcie do analizy piśmiennictwa wyszukiwania m.in. w serwisie RG jest dość ryzykowne, choć Autor wyjaśnił powody takiego podejścia, szczególnie, że analizowane publikacje dostępne są w innych bazach literaturowych. Niemniej, w przypadku publikacji w języku polskim istnieje obiektywna trudność wyszukania rekordów w bazach międzynarodowych.

Przechodząc do rozdziału 3, w mojej opinii, jednak w znacznej części treści tego rozdziału powinny być integralną częścią wstępu do rozprawy, co stanowiłoby logiczne wprowadzenie do treści kolejnych rozdziałów i nie pozostawiałoby niedosytu w zakresie przyjętej logiki metodycznej.

Określono, że za **cel główny badań** wyznaczono ocenę kooperacji przedsiębiorstw polskiego rynku telekomunikacyjnego z perspektywy oddziaływania Prezesa UKE jako regulatora rynku (rozdział 3). Z kolei we wstępie określono dokładnie to samo stwierdzenie jako **cel**

Wydział Zarządzania

naukowo – poznawczy pracy. Cel pracy zorientowany na ocenę kooperacji w mojej opinii nie wskazuje wprost na zamiary badawcze Autora dysertacji i jest zdecydowanie zbyt ogólny zwłaszcza biorąc pod uwagę ujęcie naukowo-poznawcze.

Autor sformułował także trzy cele szczegółowe:

C1. Identyfikacja działań regulatora, które mogą determinować kooperację przedsiębiorstw polskiego rynku telekomunikacyjnego.

C2. Określenie wpływu regulatora na typy relacji kooperacyjnych przedsiębiorstw polskiego rynku telekomunikacyjnego.

C3. Rozpoznanie oczekiwań i obaw przedsiębiorstw polskiego rynku telekomunikacyjnego wobec kooperacji w związku ze stosowanymi regulacjami.

Następnie Autor sformułował, odpowiadające tym celom szczegółowym, pytania badawcze:

P1. Jakie działania regulatora mogą determinować kooperację przedsiębiorstw polskiego rynku telekomunikacyjnego?

P2. Jakie działania regulatora wpływają na typy relacji kooperacyjnych przedsiębiorstw polskiego rynku telekomunikacyjnego?

P3. Jakie działania regulatora generują oczekiwania, a jakie obawy przedsiębiorstw polskiego rynku telekomunikacyjnego wobec kooperacji?

W mojej opinii formułowanie celów szczegółowych w sytuacji formułowania pytań badawczych raczej oceniam jako nadmiarowe. Bo przecież sformułowanie pytań badawczych całościowo ujmuje zamysł badawczy Autora.

Warto nadmienić, że w badaniach jakościowych, a z takimi mamy do czynienia w opiniowanej rozprawie doktorskiej, sformułowanie celu różni się znacznie od tych z wykorzystaniem metod ilościowych głównie pod względem sposobu formułowania koncentrującego się na poszukiwanie wyjaśnienia. W badaniach jakościowych określenie celu nie obejmuje zmiennych uwzględnianych w badaniu i ich związku lub związków, tak jak ma to miejsce w badaniach ilościowych. Pomijając uwagę o nadmiarowym sformułowaniu celów szczegółowych stwierdzam, że pytania badawcze zostały poprawnie sformułowane w odniesieniu do planowanych badań zakreślonych luką badawczą.

Wydział Zarządzania

I jeszcze odnosząc się do celów szczegółowych, i zachowując w pamięci poprzednią uwagę, trzeba wyraźnie zaznaczyć, że w pracach doktorskich powstał pewnego rodzaju wzorec formułowania celów wskazujący niejako na konieczność ich formułowania niezależnie od pytań badawczych. W mojej opinii odwzorowywanie i mechaniczne odtwarzanie takich schematów w pisaniu prac badawczych należy krytycznie ocenić. Każda praca bowiem ma swoją specyfikę, metodę czy charakter i to jest determinanta w zakresie formułowania celów. Gdyby te cele szczegółowe nie zostały sformułowane to nie ucierpiałaby jakość wyводу i oryginalność rozprawy.

W każdym razie, z tych pytań badawczych, wynika zamiar badawczy Autora, który uzasadnia usystematyzowanym przeglądem stanu badań wraz z przedstawionym potwierdzeniem naukowym.

Za niepotrzebne uważam prezentowanie porównania metod ilościowych i jakościowych oraz wskazywanie cech tych drugich. Warto podkreślić, że generalną determinantą wyboru metodyki badań raczej nie jest specyfika sektora (jak Autor pisze na s. 135) a rodzaj problemu badawczego.

Idąc dalej, szczegółowy opis metody case study też nie jest potrzebny. W tym w szczególności odniesienia do typów czy zalet i wad metody. Choć jak się domyślam Autor ugruntował tu swoją wiedzę metodyczną i uznał ją za tak wartościową, by umieścić w rozprawie. Te same uwagi adresuję do obserwacji, choć tutaj akurat doceniam, że Autor przestudiował metodę, co nie jest aż tak powszechne. I mimo, że uważam nadal za niepotrzebne opisywanie szczegółów metody to jednocześnie doceniam, że podjęty został wysiłek zgłębienia specyfiki metody obserwacji. I dalej konsekwentnie uważam, że wywiad i analiza tekstu też został potraktowany zbyt szczegółowo – w końcu metodyka badań empirycznych powinna odwoływać się do wyborów Autora, a nie do dokonywania szczegółowego przeglądu i analizy istoty metod badawczych w ogóle – chociaż przyznaję, że to dobre kompendium wiedzy o metodach badawczych.

Natomiast kryteria doboru przypadków do badania, co jest bardzo ważne w tego typu badaniach, zostały precyzyjnie i wyczerpująco omówione. Podobnie należy pozytywnie

Wydział Zarządzania

ocenić omówienia związane z określeniem zakresu obserwacji oraz szczegółów dotyczących wywiadu. Docenienia wymaga przeprowadzenie pilotażu wywiadów i stosowne korekty przed przeprowadzeniem właściwych wywiadów.

Istota systematycznego przeglądu i same wyniki przeglądu systematycznego (do których już odniesienia znalazły się w rozdziale 2) i logikę postępowania przedstawiono w sposób przejrzysty. Dla mnie jednak, mimo wszystko, nie jest naturalne uprzednie omawianie wyników i następnie prezentowanie metodyki postępowania badawczego.

Wybory metodyczne Autora generalnie oceniam jako właściwe w odniesieniu do zamierzenia badawczego, a także w relacji do postawionych celów i pytań badawczych uzasadnionych w poszczególnych częściach rozprawy a realizowanych w toku badania naukowego. W generalnej ocenie metodyka badań wskazuje na uzasadniony projekt badania naukowego i podejście do konstrukcji postępowania badawczego. Uznaję, w ujęciu całościowym, że pod względem metodycznym **praca spełnia wymagania ustawowe odnoszące się do oryginalności oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia badań naukowych.**

Warsztat naukowy Doktoranta jest w ogólnej ocenie poprawny i jest dobrą podstawą do dalszego prowadzenia w przyszłości samodzielných badań naukowych.

Kluczowym rozdziałem prezentującym wyniki postępowania badawczego jest rozdział 4. Tutaj Autor przedstawia wyniki badań jakościowych z wykorzystaniem case study wspomaganego innymi metodami gromadzenia danych. Za niezręczne uważam stwierdzenie o weryfikacji tezy, gdyż zasadniczo teza jest pewnym założeniem, które ze swej natury nie podlega weryfikacji. Prezentowane wyniki dotyczą w kolejności ogólnej oceny kooperacji na badanym rynku, współpracy na rzecz podnoszenia jakości, symetrycznego dostępu do infrastruktury pasywnej, reshufflingu częstotliwości czy deregulacji w modelu współinwestycji. Wyniki badań w każdej z części zostały zgrabnie zebrane w postaci zestawień czy tabel/rysunków syntetyzując w ten sposób wnioski z badań eksponując rolę regulatora w kształtowaniu relacji kooperacji.

Generalnie uważam, że podjęty przez Autora program badawczy, którego efektem jest przedstawiona rozprawa doktorska jest uzasadniony, ma charakter naukowy i w sposób

Wydział Zarządzania

oryginalny rozwiązuje zidentyfikowany problem badawczy. Tematykę rozprawy doktorskiej jak i problem badawczy uznaję za ważny i aktualny z punktu widzenia dyscypliny nauki o zarządzaniu a także stwierdzam, że wpisuje się ona w postulaty badawcze oraz rygor metodyczny tej dyscypliny.

Dobór źródeł literaturowych i ich wykorzystanie w odniesieniu do podjętego tematu badawczego uznaję za satysfakcjonujący zarówno na potrzeby części teoretyczno-poznawczej jak i empirycznej. Na stronach 272-300 znajduje się wykaz referencji obejmujący istotne dla podjętego tematu publikacje źródłowe krajowe i w przeważającej mierze te dostępne w światowym środowisku badawczym. Podkreślić trzeba, że spis referencji został przygotowany starannie. Także zawarte w załącznikach narzędzia badawcze dowodzą przemyślanego postępowania badawczego. W efekcie stwierdzam, że Kandydat zgromadził wystarczający materiał literaturowy i empiryczny, który został wykorzystany w sposób oryginalny i intensywny.

Rozprawa napisana jest poprawnym i komunikatywnym językiem, a używana terminologia jest właściwa w odniesieniu do dyscypliny nauki o zarządzaniu. Czuję się w obowiązku podkreślić, że rozprawa pod względem edytorskim także spełnia oczekiwania. Wszystkie elementy są na swoim miejscu, zestandaryzowane przypisy, wymagane opisy tabel itd. W całej rozprawie może w 2 -3 wyrazach wkradły się błędy literowe. Naprawdę rzetelnie przygotowana rozprawa pod tym względem.

Wnioski z badań zawarto w zakończeniu syntetyzując wyniki badań w relacji do stawianych pytań badawczych. Generalnie interpretacja uzyskanych wyników badań jest wystarczająco szczegółowa, do udzielenia odpowiedzi na pytania badawcze. W naukach społecznych planowane i prowadzone badania powinny być podstawą do udzielenia odpowiedzi na pytanie „i co z tego wynika?”. Takie odpowiedzi można odnaleźć na stronach zakończenia, gdzie przedstawiono kluczowe wnioski i implikacje praktyczne, choć nieco unikając szerszego kontekstu i przypuszczeń wyjaśniających.

Wskazano także implikacje menedżerskie i co ważne, ograniczenia przeprowadzonych badań.

Wydział Zarządzania

Podsumowanie opinii

Identyfikacja zagadnień badawczych i ich analiza została w rozprawie przeprowadzona w sposób jasny i odpowiednio zwięzły na bazie przeglądu literatury wskazującego na stan dotychczasowych badań związanych z tematem wychodząc od szerokiego kontekstu, na którym koncentrują się badania, stopniowo prowadząc do bardziej szczegółowych zagadnień, które będą badane, wraz z syntezą oraz wnioskami własnymi Autora.

Przyjęte podejście do przeglądu literatury/badań oraz umiejętna praca z tekstami, ale przede wszystkim odpowiednia szczegółowość analizy badanych zagadnień jest podstawą do jednoznacznego stwierdzenia, że treści rozprawy dowodzą, że Autor **posiada wiedzę w dyscyplinie spełniając przesłankę ustawową.**

Do głównych osiągnięć badawczych i twórczych Doktoranta, wykazanych w recenzowanej rozprawie, należy zaliczyć przede wszystkim: zinwentaryzowanie dorobku badawczego na poziomie ontologicznym i metodycznym w obszarze badania kooperacji w sektorze telekomunikacyjnym oraz przeprowadzenie poprawnie zaprojektowanych badań empirycznych wraz z procesem wnioskowania **spełniając tym samym kolejną przesłankę ustawową posiadania umiejętności samodzielnej pracy badawczej.**

Pan mgr Marcin Cichy wykazał się w recenzowanej dysertacji bardzo dobrą znajomością literatury podjętego problemu (krajowej i światowej) i właściwym dla podjętego problemu badawczego podejściem metodycznym do badań w obszarze rozwiązywania konkretnych problemów badawczych. Doktorant opanował umiejętność samodzielnej pracy badawczej, w tym interpretacji zjawisk oraz interpretacji wyników.

Recenzowaną rozprawę uznaję za oryginalną z punktu widzenia rozwoju wiedzy o kooperacji. **Oryginalność rozprawy doktorskiej** dostrzegam w obszarze wyjaśnienia tego, jakie działania regulatora mogą determinować kooperację przedsiębiorstw polskiego rynku telekomunikacyjnego, wpływać na typy relacji kooperacyjnych przedsiębiorstw polskiego rynku telekomunikacyjnego oraz generować oczekiwania albo obawy wobec kooperacji na badanym rynku, co mieści się w nurcie poznawczym dyscypliny nauki o zarządzaniu.

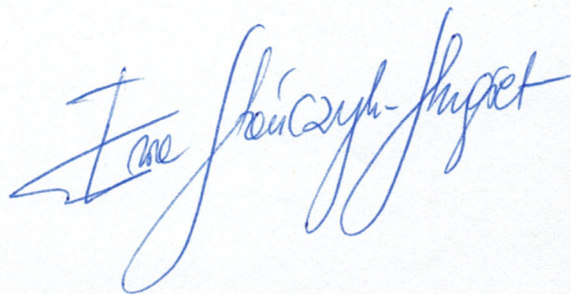
Konkluzja

Wydział Zarządzania

Stwierdzam, że recenzowana rozprawa spełnia wszystkie wymogi przewidziane Ustawą z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z póź. zm.).

Wnoszę o dopuszczenie mgr. Marcina Cichy do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wrocław, 26 maja 2022

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tomasz Stępczyński-Przybył', is written in a cursive style.